

PAPER DETAILS

TITLE: AILE İÇİ İLETİSİM VE SİBER YASAM: TEORİK BİR ÇÖZÜMLEME

AUTHORS: Nihat ÇALISKAN, Mustafa ASLANDEREN

PAGES: 263-277

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1489998>

Aile İçi İletişim ve Siber Yaşam: Teorik Bir Çözümleme

Nihat ÇALIŞKAN¹, Mustafa ASLANDEREN²

ÖZ

Toplumu en fazla etkileyen ve toplumun en küçük birimi olan aile kurumu, bireyleri arasında kan bağı temel alınarak tanımlanan bir topluluktur. Aile kurumunun temelinde aile bireylerinin etkileşimi, iletişimi ve gelişimi yatmaktadır. Her bireyin özel olduğu gibi her aile de özeldir ve kendine özgü bir işleyişi vardır. Aile, hayata bir birey olarak gözlerini açan çocuğa, ilk duygusal dersleri veren, bireyin kendini nasıl gerçekleştireceğini öğreten okuldur. Bu nedenle çocuk yetiştirmenin temelinde aile içi iletişim ve etkileşim yatmaktadır. Bu yüzden aile içi iletişim konusunda birçok araştırma ve çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada da; aile, iletişim kavramları ile birlikte aile yaşamı için önem taşıyan aile içi iletişim, aile içi iletişimi engelleyen unsurlar, aile içi şiddet, aile içi iletişimin çocuklar açısından önemi ve günümüzde siber yaşamın aile içi iletişime etkisi konuları çeşitli boyutlarıyla irdelenerek bir takım öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: aile, iletişim, aile içi iletişim

Intra-Family Communication and Cyber Life: A Theoretical Analysis

ABSTRACT

Family affecting the society most and being the smallest unit of society is a community identified by taking the blood relation among individuals into consideration. Individuals' interaction, communication and development lie behind the family. As each individual, the family is also unique and has its own running. Family is a school instructing the child coming into the world as an individual in first emotional subjects and teaching how to realize himself. That is why; intra family communication and interaction lie behind bringing up a child. Therefore, there are many studies conducted in intra family communication. In current study; family, intra family communication along with concepts of communication, factors hindering intra family communication, violence in the family, the importance of intra family communication with regards to children and the effect of cyber life on intra family communication are examined with several dimensions and came up with some suggestions.

Keywords: family, communication, intra-family communication

¹Doç. Dr. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
ncaliskan@ahievran.edu.tr

²Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü
mstfaslanderan@hotmail.com

GİRİŞ

İletişimsiz bir yaşam düşüncesi imkânsızdır. Bireyin bütün hayatı iletişime dayanır. Birey doğduğu andan itibaren iletişim ağının içinde kendini bulur ve bu durum, hayatının sonuna kadar devam eder. Bireyin, kendini iletişim düzeninden soyutlaması hiçbir şekilde mümkün değildir.

Bireyin gelişimi kaçınılmaz olarak bulunduğu çevre içerisinde gerçekleşmekte ve pek çok birey açısından aile fiziksel ve psikolojik gelişimin birincil ve en önemli temelini oluşturmaktadır. Aileler yapıları gereği küçük ve samimi olmaları açısından bireylerin belli davranış kalıplarını edindikleri bir alan olmaktadır(Evirgen, 2010:1).

Aile toplumun temeli olmasının yanı sıra çocuk için maddi manevi her türlü gıdayı aldığı ve gelecekte bütün hayatını şekillendirecek olan atmosferi teneffüs ettiği bir alandır. Aile çocuğun ilk sosyalleşmeyi yaşadığı ve ben kavramını öğrendiği bir müessesedir. Çocuğun benliğinin temel taşları ailede, aile içinde gerçekleşen iletişimin çeşidi ve kalitesiyle konulur(Güven: 2013,2). Ailede anne-babalar, davranışları ile örnek olarak çocuklarını eğitir, yetiştirir. Anne ve babanın birbiri ile iletişimi, ahlaki değerlere verdiği önem ve hayata bakış açısı çocuğun dünyasını büyük ölçüde etkiler.

İnsanların ve insan topluluklarının yaşantısında çok önemli işlevleri olan aileyi diğer sosyal topluluklardan ayıran en belirleyici özelliği ise bireyleri arasında yaşandığı varsayılan iletişimin derinliğidir. Diğer sosyal topluluklara göre daha uzun süreli ve yüksek düzeyde derinlikli iletişim süreçlerinin yaşandığı varsayımı ile aile bireylerinin birbirlerini tanıdığı, birbirlerine güvendikleri ve birbirlerini anladıkları kabul edilir. Bu varsayıma dayalı bir yaşam birlikteliği olarak kabul edilen aile yaşamında etkileşim ve iletişim sürecinin kalitesi düştüğünde aile birlikteliği zarar görebilir.

Güçlü ve sağlıklı ailelerin en önemli özelliklerinden biri, sağlıklı iletişim konusundaki yetenekleridir. Sağlıklı aileler birbirleriyle daha açık, daha net, daha sık ve doğrudan iletişime geçerler. Birbirlerinin söylemeye çalıştıklarını dinlerler ve birbirlerini doğru olarak anlarlar. İmalarda bulunmaz, birbirlerine kötü söz sarf etmezler. Birbirlerine saygılı davranırlar. Başarılı bir iletişime sahip olan bir ailede aile bireyleri birbirleriyle duygularını, düşüncelerini, hayallerini, korkularını, ümitlerini, acılarını, sevinçlerini, deneyimlerini ve ihtiyaçlarını paylaşırlar. Aile bireylerinin tümünün birbirleriyle kurduğu açık ve dürüst bir iletişim son derece değerlidir. Çünkü birbirleriyle etkili ve sağlıklı bir iletişim kurabilmiş bireyler hayattan daha fazla zevk alabilmekte ve kendilerini daha mutlu hissetmektedirler(Canel, 2012:102). Dolayısıyla çocuklar açısından aile, vazgeçilmez bir limandır. Ailede çocuk duygusal, sosyal, psikolojik ve fiziksel açıdan kendisini gerçekleştirir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, birey hayatının olmazsa olmazı olan iletişimin ve çeşitlerinin aile içerisine, aile tiplerine yansımaları, aile içi etkileşim sürecinde yaşanan iletişim engelleri, iletişimi kuvvetlendiren yönler, aile içi şiddet, ailede yaşanan şiddetin türleri, aile içi iletişim çocuklar üzerindeki etkisi konuları çeşitli boyutlarıyla irdelenerek en sağlıklı bireyler yetiştirmek için aile içi iletişimde dikkat edilecek unsurları vurgulamak amaçlanmıştır.

Diğer taraftan aile ve çocukların yaşantılarını derinden etkileyen siber yaşam yani; cep telefonu, internet, facebook gibi iletişim unsurları ve günümüzdeki çoklu iletişim kanallarının baskısı altında kalan aile problemleri irdelenerek bu sorunlara yönelik öneriler vurgulanmıştır.

Ayrıca araştırmada, var olan bir durum belirlenmeye çalışılmış ve betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2008:77).

Araştırmanın Önemi

Aile içi iletişim, bireylerin sağlıklı bir şekilde yetişmesi ve sosyalleşmesi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir ve etkisi tartışılmazdır. Bu nedenle sağlıklı bireyler yetişmesi ve temeli sağlam ailelerin oluşması için aile içi iletişimin önemi büyüktür. Bu çalışma, aile içerisindeki etkili iletişimin yararlarının farkına varabilmek, aile içi iletişimin birey hayatı açısından önemini vurgulamak, aile içi şiddet eğilimlerini irdelemek, aile içerisindeki iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak, bu alanda yapılacak olan çalışmalara katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

İletişim

İletişim canlıların varoluşundan beri süregelen temel bir olgudur. Ayrıca iletişim duygu, düşünce ya da bilgilerin çeşitli yollarla karşı tarafa yansıtılması olarak tanımlanabilir. Literatür tarandığında ise farklı iletişim tanımlamaları ile karşılaşılır. Çetinkaya(2011) iletişimi, insanın toplumsal bir varlık olması çevresiyle iletişim kurmasını da beraberinde getirmiştir. Çevresiyle iletişim kurması da onu toplumsallaştırmıştır aynı zamanda. İnsanlar duygularını, düşüncelerini, hayallerini, umutlarını aktarma gereksinimi duymuş ve bunun sonucunda da iletişim denen olgu ortaya çıkmıştır şeklinde tanımlamıştır. Çalışkan ve Yeşil(2005) iletişimi insanlar için çok önemli olan eylemler ağı olarak tanımlamaktadırlar. Tekinalp ve Uzun (2006:3) ise iletişimi “psikoloji, sosyal psikoloji, toplum bilim, dil bilim, ekonomi, siyaset, felsefe ve tarih alanını da barındıran bir disiplin” olarak belirtmektedir. Yani iletişim sadece ekonomi ya da siyasetle sınırlandırılmayacak kadar geniş ve birçok alanı içine alan bir kavramdır. Göçmenler(2011) ise Erdem’den aktardığı şekliyle iletişim ile ilgili tanımları bir araya getirip aşağıdaki tanımlamayı yapmıştır:

- İletişim, duygu ve düşüncelerin karşılıklı alışverişidir.
- İletişim, etkileşimdir.

- İletişim paylaşımıdır.
- İletişim kişinin kişiyi etkileme sürecidir.

İletişimde iletilmek istenilen mesajın karşı tarafa ulaşması için etkili iletişim becerilerine sahip olunulması oldukça kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olmaktadır. İletişimin sağlıklı olması; ayrıca iletişimin anlamlı ve doyurucu olmasını, insanların yaşamları boyunca karşılaştıkları sorunlarla başa çıkabilmelerini sağlarken tam tersi bir durumda yani iletişimin sağlıklı olmaması ise anlaşılamama, kendi gereksinimlerini karşılayamama ve beraberinde yalnızlık hissini getirmektedir (Nkl. Çevik, 2011). Bu nedenle iletişimin asıl amacı; anlaşmak, anlaşılacak ve anlaşılacak mutluluğu yakalamaktır.

İnsanların etkileme ve etkilenme özelliği sonucu gerçekleşen bir süreç olarak iletişim, sosyal yaşamın varlığının da temellerini oluşturur. İnsanın paylaşma isteği ve ihtiyacı, iletişimin en önemli oluşma gerekçelerinden bir diğeridir. Bu durumda iletişim olgusunun insanda var olan bir yetinin kullanılması, bir isteğin gerçekleşmesi ve bir ihtiyacın karşılanması sonucu ortaya çıktığı söylenebilir. Bir anlamda iletişimin gerçekleşmesinin bunlara bağlı olduğu söylenebilir. İletişim, kavramının bir beceri olma özelliğinden söz edileceği gibi, iletişim insanoğlunun içten gelen bir isteği veya ihtiyaçlarını en etkili şekilde gerçekleştirme aracı olma özelliği ön plana çıkarılarak da tanımlanabilir (Acat, 2012: 28).

Dökmen'e göre (2005) yaygın olarak kullanılan sınıflamalardan birisinde iletişim dört ana gruba ayrılır.

1. Kişi içi iletişim: İnsanın çevresi ile kuracağı iletişim, kendi içinde başlar. Düşünmek, duygulanmak, kişisel ihtiyaçların farkına varmak, iç gözlem yapmak, rüya görmek, kendine sorular sormak, iç muhasebe yapmak gibi faaliyetler kişi içi iletişime girmektedir.

İnsanlar çevreleri ile iletişimi artırdıkça, farklı kültürlerin insanlarını tanıdıkça kendini tanıır. Farklı bakış açıları kazanır. Böylece, insanlar kendilerine özgü geleneklerini ve göreneklerini hoşgörüyü karşılamayı öğrenir.

Kişi içi iletişim, sürecin psikolojik yönünü incelemesi ve ona açıklık getirmeye çalışması dolayısıyla önemli bir konudur. Aile içi iletişimde kişinin kendi içinde gerçekleştirdiği iletişim önemli bir yer işgal etmektedir(Güven, 2013:14).

2. Kişilerarası iletişim: İletişim unsurlarından kaynağında hedefinde insan olduğu ve en az iki kişi arasında gerçekleştiği varsayılan iletişim biçimi olarak tanımlanabilir.

Kişilerarası iletişim sözlü ve sözsüz olmak üzere ikiye ayrılır. Sözlü iletişim dil (ne söylendiği) ve dil ötesi (nasıl söylendiği) unsurlarından oluşurken sözsüz

iletişim yüz ve beden kullanımı, bedensel temas, mekân kullanımı ve araç unsurlarından oluşmaktadır.

3. Örgüt İletişimi: Bir örgütü görev alan kişilerin, önceden tanımlanmış bir takım rollere girerek hiyerarşik bir düzen içinde rollerinin gereğini yerine getirmeye çalışırken kurulan iletişim türüdür. Hiyerarşik bir iletişimin söz konusu olması bakımından güç ve iktidar ilişkileri, rol çatışmaları, formal ve informal gruplaşmalar ve bunları getirdiği çatışmalar sıklıkla görülür. Çatışma, dedikodu, yıldırma (mobbing), motivasyon, tükenmişlik, stres gibi konular örgüt iletişimi başlığı altında incelenen konulardır (Güven, 2013:15).

4. Kitle iletişimi: Bilgi ve sembollerin üretilmesi, geniş insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması süreci kitle iletişimi kavramını tanımlamaktadır.

Aile

Aile, birbirine kan bağıyla duygusal açıdan bağlanmış, ekonomik, sosyal, duygusal paylaşımları olan anne-baba gibi yetişkinlerden ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal sistemi oluşturmaktadır.

Gelişen ve değişen toplum yapısına bağlı olarak aile yapısı da değişmektedir. Hızlı kentleşme ve endüstri alanındaki gelişim aile yapısında önemli değişimler ortaya çıkarmıştır. Söz gelimi kırsal kesimde, çoğunlukla, gelenekçi bir tutumun ağır bastığı geniş aile tipi yaygındır. Bu tip ailelerde görünürde erkek egemendir. Ancak genel anlamda bilimsel bir gerçeklikle olaya yaklaşıldığında her aile kendi içerisinde kendine özgü kurallara sahiptir. Her aile özgündür. Bir ailedeki kuralları birebir bir başka aileye uygulamak mümkün olmadığı gibi, aynı kuralların olmasını beklemek de mümkün değildir. Bu nedenle yukarıda belirtilen durum sadece görüntüdür. Gerçekte ise durumun tam olarak ne olduğunu bilmek imkânsızdır denilebilir (Acat, 2012:4).

Aileye ilişkin oluşturulan tanımlar, bir aileyi oluşturmak için gerekli ve yeterli olan kriterleri belirlemeye çalışmaktadır. Bu doğrultuda Wamboldt ve Reiss (1989)'den Evirgen'in aktarımıyla, ailenin yapısı, işlevi ve aile içi etkileşimlere yönelik farklı tanımlamalar öne sürmüştür. Yapısına ilişkin tanımlamalar, aileye kimlerin dahil olduklarını ve hangi bağlarla (örneğin, evlilik, kan bağı veya evlat edinme) ailenin birer parçası olduklarını belirlemeye çalışmaktadır. Ailenin işlevine yönelik tanımlamalar ise aile tarafından gerçekleştirilmesi beklenen gerekli görevlere odaklanmaktadır.

Ailenin özelliklerine göre farklılaşan aile tiplerini birçok başlıkta irdelenebilir ama genel anlamda üç başlıkta kompozite edilir.

1. Çekirdek aile: Literatürde yaygın tanımı anne, baba ve evlenmemiş çocuk/lardan oluşan aile olarak geçen çekirdek aile iki kişilik çekirdek aile/karı-koca ailesi ve tam çekirdek aile gibi alt kategorilere ayrılmıştır. Saha

araştırmalarından elde edilen bulgular literatürdeki yaygın tanımın çeşitlendirilmesini gerekli kılmıştır. İki kişilik çekirdek aile, sadece karı-kocadan oluşan ve içinde çocukların bulunmadığı aile tipidir. Tam çekirdek aile ise karı-koca ve evlenmemiş çocuk(lar)dan oluşan aile tipine denmektedir.

2. Geniş aile: Tek bir hanede birden çok kuşağın ve/veya evli çiftin bir arada yaşadığı bir aile sistemidir. Birden çok çekirdek ailenin aynı ortamda yaşaması söz konusudur. Bu türdeki aileler büyük anne ve babaları, ebeveynleri ve torunları kapsayacak şekilde dikey yatay dağılım içerebileceği gibi; evli erkek ve kız kardeşleri kapsayacak şekilde yatay bir dağılım içerebilir.

3. Dağılmış aile: Hane reisinin eşinin olmadığı veya hanede bulunmadığı veya aile üyesi olmayan hane halkı üyelerinin bir ara da bulunduğu aile tipidir.

Aile İçi İletişim

Aile içinde eşlerin birbirleri arasındaki ilişkileri, anne-baba olarak çocukları ile olan ilişkileri, kardeşlerin birbirleri ile olan ilişkileri ve aile içindeki bireylerin tüm varlığı bizzat iletişimin kendisini oluşturmakla birlikte aile içi iletişim adını almaktadır(Baran, 2004:34).

Aile içi iletişim temelde bir kişilerarası iletişim sürecidir. Fakat birbirlerini yakından tanımaları, daha derinlikli ilişkiler kurmaları, daha yoğun duygular yaşamaları sebebiyle genel kişilerarası iletişim tanımlarından ziyade aile içi iletişim, kişilerarası iletişim tanımına daha uygundur. Yani birbirlerine karşı rolleri ve maskeleri bir kenara bırakmış, doğrudan benlikleri arasında iletişim kuran tarafların gerçekleştirdiği iletişimdir(Güven, 2013:17).

Aile içi iletişim, iletişim türlerinden kişilerarası iletişimle birlikte kişi içi iletişimi de kapsayan bir süreçtir. Bu iletişim doğru bir şekilde sağlandığında, insanlar karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlayabilir hale gelir ve mutlu olur. Bu nedenle, etkili bir iletişim kurulabilmesi için sadece kendini ifade etmek değil, aynı zamanda etkili bir şekilde iletişime geçtiğin kişiyi de dinleyebilmekten geçer. Aile içerisindeki en önemli konulardan biride aile üyelerinin duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmeleridir. Herkesin rahatça kendini ifade edebildiği ailelerde iyi niyet, karşılıklı anlayış ve işbirliği, ortak düşünceler, birbiri için fedakarlık, samimiyet ve sevgi, geleceğe güven ile bakma gibi durumlara rastlanır.

Her aile zaman zaman hayatın güçlükleriyle karşılaşır. Sağlıklı aileler problemlerini daha kolay çözümleyebilir ve dengelerini koruyabilirler. Sağlıksız bir aile yapısı içerisinde yaşanan problemler ise ailenin dağılmasına bile sebep olabilir. Aileler problem çözme, stresle başa çıkma, etkili iletişim gibi konularda beceriler edinerek, aile birlikteliklerini destekleyerek ve güçlü aile olabilmenin temel noktalarını keşfederek aile sağlıklarını arttırabilirler(Canel, 2012:90).

Diğer taraftan, aile bireyleri birbirini etkileyerek yaşadıkları için bir bireydeki üzüntü, heyecan, sevinç gibi özel durumlar diğer aile bireylerini de etkiler. Bu durumlar istenen veya istenmeyen hayatta herkesin karşılaşılabileceği durumlar olabilir ve buna göre davranılmalıdır.

Acat ve diğerleri(2012), bir ailede normal iletişim ve etkileşimi engelleyen durumları ise şu şekilde sıralamışlardır:

- Aileyi ve bireyleri ilgilendiren konular üzerinde, derinlemesine konuşmadan kaçınma konuları yüzeysel konuşmalar ile geçiştirme,
- Konuşmaya ve açıklama yapılmasına gerek duymadan, karşı tarafın hareketlerini, düşüncelerini yorumlama ve tahmin yürütme,
- Geçmişteki üzücü ve tatsız olayları yerli yersiz sık sık gündeme getirme,
- Bireyler üzerinde söz ile baskı kurmaya çalışma,
- Suçlama, eleştirme, olumsuz değerlendirmeler yapma,
- Emir verme, tehdit etme,
- Samimiyetten uzak kalma, yalan söyleme,
- Alay etme, küçük düşürmeye çalışma, fikirlere değer vermeme,
- Küçük hataları çok abartma,
- Özveriyi devamlı karşı taraftan bekleme,
- Karşdakine kendini ifade etme imkânı tanımama.

Bu durumlara bakılarak, mutlu bir ailenin sağlanabilmesi için aile kurumunun da temel gereksinimleri bulunmaktadır. Bu temel gereksinimleri literatur araştırmaların geneli ve Yılmaz(2013) şu şekilde sıralamıştır:

Değerli olma duygusu, Aile içindeki etkileşim çocukları “ben değerliyim” ya da “değersizim” duygusuna götürür. Bu gereksinim aile içinde yerine getirilmezse çocuk farklı yollarla bu duyguyu elde etmeye çalışır.

Güven ortamı, Aile içindeki bireyler kendilerinin aile içinde emniyette olduğunu, dışarıdaki tehlikeli olayların aile içine girmeyeceği duygusunu sağlamak ister. Bu duygu da aile içinde kazanılması gereken bir duygudur.

Yakınlık ve Dayanışma Duygusu, Aile içinde temel güven ve dayanışma varsa aile dışında bireyin karşılaştığı stres oluşturan olumsuz olaylar çok da yıkıcı olmaz. Güven duygusunun yaşandığı aile dış dünyanın yaratmış olduğu sıkıntı ve kaygılarından kendisini koruyabilir.

Sorumluluk duygusu, Sorumluluk duygusu aile sistemi içindeki gelişmeye başlar. Anne ve babalar davranış ve sözleri ile sorumluluk duygusunu ifade ederler. Aile içinde sadece anne baba değil herkes sorumluluk duygusunu paylaşır. Elbette ki çocuklara yaşları oranında sorumluluk verilmelidir.

Zorluklarla mücadele ederek onların üstesinden gelmeyi öğrenme, Bireye her şey hazır verilmemelidir. Sorumluluk duygusunun gelişimi ile ilgili anlatılanlar zorluklarla mücadele etme ile ilgilidir. Çocuğun içinde bulunduğu gelişimsel

dönem göz önünde bulundurularak çocuk kendi sorunları ile baş başa bırakılabilmelidir.

Mutluluk ve kendisini gerçekleştirme ortamı, Aile ortamı bir mutluluk ortamıdır. Şimdiye kadar anlatılan gereksinimlerin karşılanması mutlu olmayı getirir. Evde değerli olduğu duygusunu tadan birey mutlu olur ve yaptığı şeylerden doyum alır, kendini gerçekleştirme olanağı bulur.

Sağlıklı manevi yaşamın temellerini oluşturma ortamı, Katı din kuralları altında yetiştirilmiş çocuk sürekli yargılanacağı, cezalandırılacağı korkusunu yaşar. Şeklinde sıralamak mümkündür.

Aile İçi Şiddet

Aile içerisindeki bireylerin birbirlerine baskıyla veya tehditle, fiziksel, psikolojik, duygusal, cinsel, ekonomik zarar vermesine neden olan her türlü eylemi aile içi şiddet olarak tanımlanmaktadır.

Aile içi şiddet meydana getirdiği sosyal ve hukuki sonuçları itibarıyla insanlığın karşı karşıya olduğu ciddi bir sorundur. Olayın ciddiyetini ifade etmek için gerek ulusal gerekse uluslararası metinlerde kadına ve diğer aile fertlerine karşı işlenen ve şiddet içeren davranışların aynı zamanda bir insan hakları ihlali olduğu vurgulanmaktadır. Aile içi şiddetin bir insan hakları ihlali olduğu göz önünde bulundurularak şiddet uygulayanlara ve şiddet mağdurlarına bu açıdan bakılması gerekir(Özgentürk vd., 2012:56).

1. Fiziksel şiddet: Tokat atarak, çimdikleyerek, elle, kemerle, sopayla dövmenin sonunda bedenin zarara uğramasına neden olan her türlü eylem fiziksel şiddettir. Kadına yönelik fiziksel şiddetin en ağır biçimlerinden biri ise töre/namus nedeniyle uygulanan şiddettir.

2. Psikolojik, Duygusal şiddet: Birine karşı sistemli bir şekilde psikolojik baskı uygulamak, duygusal olarak sömürmek ve aşağılamak, onu kontrol etmek veya cezalandırmak amacıyla onu toplumdan soyutlamak ve izole etmek için uygulanan her türlü hareket duygusal şiddet olarak kabul edilmektedir(Özgentürk vd.,2012:60).Reddetme, aşağılama, yoksun bırakma, yıldırma, umursamama, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma, bağırma, korkutma, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesiyle akrabalarıyla, komşularıyla, arkadaşlarıyla ya da başkaları ile görüştürmemek, eve kapatma, küçük düşürme, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kadının nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kadının kendini geliştirmesine engel olmak gibi davranışlardır.

3.Sözel Şiddet: Laf atma, aşağılama, söylenti yayma, saldırgan ifadeler kullanma, tehdit etme, ad takma, eşya ve giysilerle alay etme gibi davranışları kapsar.

4. Cinsel Şiddet: Çocukların maruz kaldığı cinsel şiddet, bir erişkininin cinsel gereksinim ya da isteklerinin doyumu için cinsel nesne olarak kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır.

5. Ekonomik Şiddet: Evsiz kalma, işsiz kalma, ekonomik yönden mahrum bırakma, yeteri kadar para vermeme, aileyi ilgilendiren alım-satım işlerinde aile bireylerine bilgi vermeme, eşinin çalışmasına izin vermeme veya zorla çalıştırmak, eşinin gelirlerini elinden almak gibi eylemleri kapsar.

Aile İçi İletişimde Çocuk ve Siber Yaşam

Milli eğitim bakanlığına göre[MEB],(2007), çocuk hayata ilişkin bilgi ve becerileri anne ve babasından öğrenir. Anne-babanın çocuğa karşı takındıkları tavır, bebeklik döneminden itibaren çocuk üzerinde derin ve kalıcı izler bırakır. Çocuğa anne-babanın gösterdiği dengeli sevgi ve koruma duygusu, çocukta güven duygusunun gelişimine yardımcı olur. Çocuk böylece insanları sevmeyi, onlarla ilişki kurmayı öğrenir.

Çocuk sahibi olmak büyük sorumluluk gerektirir. Anne babalar için, topluma yeni bir insan kazandırmak, onun bakımını ve yetiştirilmesini üstlenmek, ailesine, toplumuna ve sonuçta insanlığa yararlı bir birey kazandırmak kolay bir iş değildir. Hepsinden önemlisi kendi ayakları üzerinde durabilen bir kişiliğe getirmek zordur. Bu zorluğun bilincinde olan aileler ekonomik durumlarını da dikkate alarak çocuk sahibi olmayı ya istememekte ya da sınırlı sayıda olmasını tercih etmektedirler. Bebeklik dönemini atlatıp çocukluk ve gençlik çağına geldiklerinde sorun daha da büyümektedir. İşin içine ailenin dışındaki etkenler girmeye başladığı zaman, örneğin arkadaş çevresi, iletişim araçları, sinema, tiyatro, müzik gibi eğlence merkezleri devreye girdikçe çocuğun ve gencin kontrolü güçleşmektedir. Bu gibi durumlarda anneler ve babalar çocuklarıyla arkadaş ilişkisi içinde iletişimde bulunmalıdırlar. Diğer bir ifade ile açık iletişim kurmalı, bu iletişimi anne ve baba birlikte üstlenmelidir. Çocukların onay bulan davranışlarının mutlaka takdir edilmesi gerekir ki, bu davranış yeniden tekrarlanabilsin. Bu durum çocuğun kendisine olan saygısının gelişmesine ve öz benlik kazanmasına yardımcı olmasına neden olur. Anne ve baba çocuklarına iyi bir rol modeli sunarsa, gelecekte çocuklarının da benzer roller üstlenmesi sağlanabilir. Çocuklarıyla arkadaş olma ve açık iletişim kurma ebeveynin görevi olmalıdır(Baran, 2004:36).

Diğer taraftan da siber yaşam, aileyi, aile içi iletişimi, çocukların gelişimlerini, derinden etkilemektedir. Günümüz ailesi, internet, cep telefonu, facebook, televizyon gibi iletişim ve etkileşim ağının içerisinde zorlanmaktadır. Bu tür iletişim araçları belirli bir kullanım süresiyle sınırlı tutulmayarak fazla kullanımında bireyi pasif ve edilgen olmaya itmektir ve buda bireyin gelişimine zarar verebilmektedir. Oysa bu tür araçlar amaçları doğrultusunda etkili ve kararında kullanıldığında bireyin kişisel gelişimine önemli katkılar sağlayabilmektedir.

Aile yaşamında ebeveyn ve çocuklar, karşılıklı olarak birbirlerini tanımak için ayıracakları zamanların önemli bir kısmını bu tür araçların pasif alıcıları olarak harcayabilmektedir. Aile bireyleri bir arada geçirdikleri zamanlarda aynı mekânları paylaşmalarına rağmen ayrı yaşayabilmektedir. Bu tür araçlar bazı durumlarda yaşanan iletişimsel sorunlardan, sorumluluklardan kaçış için bir sığınma alanına dönüşebilmektedir. İletişim sorunun çözümü için çaba harcamak yerine sorunu unutmak amacıyla bu tür araçlara sığınıldığında, sorun daha büyüyerek bireyin karşısına çıkmakta, ardından bunlar bireyin üstesinden gelemeyeceği büyük problemlere dönüşebilmektedir. İnsanların beraber olmaktan hoşlanmamalarının mı televizyon vb. bağımlılığına neden olduğu, yoksa televizyon vb. bağımlılığın mı insanlarla bir arada olmaya engel olduğu hâlâ tartışılmaktadır. Bunun karşılıklı bir ilişki olduğu ve bir kısır döngünün olduğu ifade edilmektedir(Acat, 2012:38).

Gündelik yaşamımızın neredeyse merkezine giren internet, gelişen teknoloji ile erişilmesi oldukça kolay ve ucuz bir hale gelmiştir. Getirdiği birçok avantajla topluma kendine sevdiren ve bir bakıma da artık zorunlu hale gelen internet kullanımı bilinçli kullanılmadığı zaman bireyin sosyal ve psikolojik sağlığını tehdit eden bir durum haline dönüşebilmektedir(Ekşi-Ümmet, 2013:105).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çağımızın gelişen ve değişen aile tipi, aile üyeleri arasındaki uyumluluğu ve birlikteliği sağlamakta zorlanmaktadır. Bu hızla gelişim ve değişime aile bireylerinin uyum sağlayamamaları, aile içi iletişim ve etkileşimi olumsuz etkileyerek bozmaktadır.

Aile içi uyumu etkileyen aile yapısıyla ilgili özellikler şöyle sıralanabilir: Eşlerin sağlıklı uyum için birbirlerini karşılıklı bir biçimde destekleyici davranış örüntüleri oluşturmamaları, ebeveynlerin abartılı bir biçimde birbirine zıt özelliklere sahip olmaları, eşlerin kendi aralarında ve çocuklarıyla aralarında sağlıklı bağlar oluşturmamaları, aile içi ve aile dışı sınırların oluşturulmamış olması, ailenin çocuk sahibi olması ile birlikte eşlerin görev, sorumluluk ve önceliklerin değişmesi, ailede yapısının sürekliliği sağlayacak kadar kararlı ve değişen koşullara uyum sağlayacak kadar esnek olmaması, ailedeki bireylerin stres koşullarıyla etkili bir biçimde baş edebilmelerine olanak sağlayacak bilgi ve becerilerden yoksun olmaları(Acat, 2012:154).

Aile üyelerinde sıkıntıya yol açan bu tür engellemeler, genelde ailenin varlığını korumasını güçleştirmekte, özelde de aile üyelerinin sosyal ve ruhsal varlığını bozmaktadır. Bu durumda aile bazen toplumsal sistem içerisinde hasta bir kurum niteliğini kazanabilmektedir.

Aile içi iletişim becerilerini bilen, problem çözmek konusunda bilgili, aile gücünün farkında olan, sağlıklı ve güçlü ailelerin özelliklerini bilen aile üyeleri ailelerini olumsuz iletişim ve etkileşimden korurlar(Canel, 2012:41)

Ailede sağlıklı iletişimin varlığı, aile üyelerinin birbirlerini anlamalarını sağlar ve aralarında kuvvetli bir bağ oluşturur. Ayrıca çocuklara doğru iletişimi öğretir. Aile içi sağlıklı iletişimin varlığı, ailenin diğer kişilerle ilişkilerini de olumlu yönde etkiler. Bireycilik, bencillik, paylaşmama, öfke, yargılama, kötümserlik, yalnızlık duygusu azalır. Böyle bir ailede karşdakini anlamaya çalışma, birlikte karar verme, hatalara karşı tolerans ve sevgi hakimdir. Sağlıklı iletişimin var olduğu ailelerde tek bir otoriter güç olmaz. Bu güç uygun yer ve zamanda üyelerce paylaşılır. Sağlıklı iletişim kurabilen ailelerde kriz ve stres ile baş etmek kolaylaşır(Nkl. Tezel, 2004).

Aile içi ilişkilerin yapısı, ailenin işlevlerini sağlıklı biçimde yerine getirip getirmediği konusunda önemli bir belirleyici olarak görülmektedir. Bu ilişkiler aile içi rollerden norm ve değerlere bağlı olarak davranışların kontrol edilme biçiminde ortaya çıkmaktadır. Aile üyelerinin birbirleri ile içtenlikle ilgilenmesi, birbirlerinin davranışlarına uygun duygusal tepkiler verebilmesi, çıkan sorunları aile içinde çözümleyebilmesi ve bütün bunları içine alabilecek şekilde karşılıklı yapıcı bir iletişime sahip olması gerekmektedir (Nkl. Evirgen.2010).

Aile içi iletişimde bireyin, aktif ve rasyonel olarak davranması, birbirlerinin farkında olması, takdir edilmesi, konumunu, hak ve sorumluluklarını bilerek bağımsız davranabilmesi ön planda tutulmaktadır(Baran, 2004:40).

Son dönemde özellikle batı dünyası ülkeleri toplumlarındaki sorunların temelinde “aşırı bireyselleşmeyi” görmekte, aile kavramının yeniden incelenmesinin, geleneksel aile içi ilişkilerin ve aile düzeninin günün koşullarına göre yeniden ele alınmasının gereği üzerinde ısrarla durmaktadır. Gençlerin kendi ailelerindeki yaşantılarında, aile içi ilişkilerinden kaynaklanan ruhsal bozuklukların tedavisinde “geniş aile” modeline benzer, sevgi, paylaşma ve hoşgörülü bir ortamda iletişim ve duygusal güvenlik sağlanarak giderilebileceğini düşünmektedirler(Ünlü, 2007:66).

Hiç kuşkusuz siber yaşam hayatımızı kolaylaştıran bilgi kaynaklarıdır. Fakat aşırı kullanımları bağımlılığa yol açtığı için beraberinde de birçok kişisel problemi getirmektedir. Ayrıca günümüzde internete telefonlarla da erişilmesiyle, cep telefonuna ve internete olan bağımlılık daha da artmıştır. Günlük hayatımızda özellikle de aile içi iletişimde aksaklıklara yol açan ve çocukların daha kolay bağımlı olabileceği bu tür aletlerin kontrollü bir şekilde kullanılabilmesi ve aile içi iletişimi daha olumlu bir şekilde kurulabilmesi için bir takım önerileri şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuklarla daha fazla zaman geçirilebilir. Bu şekilde hem çocukların teknolojik aletlerle geçirdiği zamanı uygun bir şekilde ayarlanabilir hem de aile içi ilişkiler geliştirilebilir.
- Çocuklar sosyal ilişkilerin daha çok yaşandığı doğayla iç içe faaliyetlerin yapıldığı gruplara yönlendirilebilir. Bu tür gruplarda çocuklar enerjilerini

harcaıabileceği çalışmalar yaparak bedensel gelişimine de olumlu katkı sağlayabilir.

- Çocukların gelişimini destekleyecek eğitimsel içerikli bilgisayar oyunları seçilebilir.
- Telefon, televizyon ve bilgisayar gibi siber yaşam aletlerine ayrılan zamanın kontrolü sağlanırsa iletişim kurma adına katkı sağlanabilir.
- Bir ailede düşünce farklılıklarının olması gayet normal ve sağlıklıdır. Bu yüzden konuşmalarda açık sözlü olmaya dikkat ve teşvik edilebilir. Bütün aile üyelerinin düşüncelerini ifade etmeye özendirilip, onlarla konuşurken haksız yere eleştirmemeye ya da alay etmemeye de özen gösterilebilir.
- Kendinizi anlaşılır bir biçimde ifade edebileceğiniz olumlu bir iletişim tarzı benimseyebilir. Ayrıca karşınızdaki kişinin seviyesine uygun bir şekilde konuşup ona değerli olduğunu hissettirerek etkili bir dinleyici olunabilir.
- Çocukluk dönemlerinde bireylere çevreleriyle yeteri kadar ilişki kurabilmesi ve sosyalleşmesi için gerekli ortamlar hazırlanabilir.

KAYNAKLAR

- Acat, M. (2012). “Aile İçi Uyumlu Etkileşim”, *T.C Anadolu Üniversitesi Yayını* No:2688, *Açıköğretim Fakültesi Yayını* No:1654, Eskişehir.
- Ayrancı, Ü., Günay, Y. ve Ünlüoğlu, İ. (2002). “Hamilelikte aile içi eş şiddeti: Birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma” *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, no:3 , 75-87.
- Baltaş, Z. ve Baltas, A. (2001). *Bedenin dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Belen, F.(2010). “*Aile İçi İletişime Manevi Psiko-Sosyal Yaklaşım*”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Canel, A (2012).*Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri*, Nakış Yayınevi, İstanbul.
- Canel, A (2012).*Aile Yaşam Becerileri*, Nakış Yayınevi, İstanbul.
- Çalışkan, N. ve Yeşil, R. “Eğitim sürecinde öğretmenin beden dili”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,199- 207.
- Çetinkaya, Z. (2011). “Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi..”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 567- 576.
- Çevik, D. B. (2011). “Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1- 13.
- Dökmen, Ü.(2005). *İletişim Çatışmaları ve Empati*,31. Baskı,Sistem Yayınları, 2005, İstanbul.
- Ekşi, F. ve Ümmet, D (2013). ,” Bir Kişilerarası İletişim Problemi Olarak İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalık: Psikolojik Danışma Açısından Değerlendirilmesi” *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 11, No. 25, 91-115.
- Evirgen, N (2010). “*Aile İçi Örüntülerin Çocukların Algıları Açısından İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göçmenler, H (2011). “Beden dilinin yabancılara Türkçe öğretiminde etkisi”, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Gökdağ, Rüçhan, K (1999). “*Çocuk – Aile İletişiminde Çıkan Sorunların Tanımlanması ve Çözümlemesinde Aile Tedavilerinin Yeri, Önemi ve Aile Tedavileri*”,*İletişimOrtamlarında Çocuk – Birey Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Anadolu Üniversitesiİletişim Bilimleri Fakültesi, s. 43, 13/15 Nisan, 1999, Eskişehir.

- Görgün Baran, A (2004). “Türkiye’de Aile İçi İletişim ve İlişkiler üzerine Bir Model Denemesi”, *Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, Sayı:1, Güz 2004, Ankara.
- Güven, A (2013). *Çocukta Benlik Gelişiminde Aile İçi İletişimin Rolü: İslam Dini Açısından Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB, (2007). “Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Aile Ve Çocuk” T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara
- Özgentürk, İ. , Karğın , V. ve Baltacı , H (2012). , “Aile İçi Şiddet Ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi”, *Polis Bilimleri Dergisi* Cilt:14, sayı:4, sayfa:55-77.
- Özmen, F (2007). *Algılanan Aile İçi İletişim Biçimlerinin Ergenlerin Benlik Saygısına Etkisi ve Bir Uygulama Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tekinalp, Ş., & Uzun , R (2006). *İletişim araştırma ve kuramları* . İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Tezel, A (2004). , “Aile İçi İletişim” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN:1303-5134.
- Ünlü, H (2007). *Sünnette Aile İçi İletişim*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, N (2013). “Aile İçi İletişim Ve Sağlıklı İletişim Önerileri” www.skssdb.hacettepe.edu.tr , 12/11/2013, 14:46

SUMMARY

Family is a community accepted its legal entity and described by taking blood relation among family members into consideration. As well as its being the smallest unit of society, it is also a foundation affecting the society most. Individuals' interaction, communication and development lie behind the family. As each individual, the family is also unique and has its own running. The most important feature is communication which is main and indispensable part of social life and supposed to be formed among individuals. Communication is a main matter of fact lasting from the existence of living beings. Communication can be defined as reflection of emotion, idea or information to the receiver in various ways.

Communication is a process occurring at the end of action and response. It generates the bases of social life's existence. Desire and need of sharing is one of the most important formation reasons of communication. In that case, it can be expressed that communication fact arises out of the usage of a competence available in human being, realization of a desire and fulfillment of a need. In a sense, it can be stated that communication depends on the mentioned things. Communication can be defined as a skill as well as its being a means to realize wish or needs felt by human beings effectually (Acat, 2012: 28). Moreover, the types of communication are examined under four different titles as interpersonal communication, intra- personal communication, organizational communication and mass communication.

On the other hand, it is not possible to imagine a life without communication. Individuals' lives depend on communication. From the moment he is born, the individual starts making contact with others and this goes on to the end of his life. It is not possible for a person to isolate himself from communication at all. The development of an individual takes place indispensably in environment he lives and family forms the primary and the most important base of physical and psychological with regards to many people. Individuals learn certain behavioral patterns in families because families have are small and sincere by its nature (Evirgen, 2010:1). Varying family types can be examined under many titles according to the feature of family; however, there are three titles in general sense as nuclear family, extended family and broken home.

Intra family communication includes many kinds of communication types in it. For example; relationships between parents, relationships between parents and their children, relationships among brothers and existence of family members form communication and it is called as intra family communication (Baran, 2004:34). Some special occasions such as sorrow, happiness, excitement experienced by one of the family members are felt by the other family members because they live together by affecting each other. These occasions can be the desirable or undesirable ones. However, it should be kept in mind that it can be experienced by anyone and should be treated accordingly. A happy family can be

provided if it is paid attention to sense of value, environment of confidence, sense of affinity and cooperation, sense of responsibility, learning how to defeat hardship, happiness, self- realization and the healthy moral environment. Otherwise, intra family conflict and violence can be observed. Intra family violence includes all actions causing physical, psychological, emotional, sexual, economic harm. These harms come up because of the oppression or threat created by family members.

Attitude assumed by parents leaves a deep and permanent impression on children from babyhood. Balanced love and sense of protection exhibited by parents to the child help him to enhance sense of trust. Thus, child learns loving others and making contact with others.

The features affecting intra family harmony and related to family structure can be mentioned as following: the absence of supportive behavior pattern between couples, contrary behaviors that couples have, the case of not forming healthy relationship between couples and their children, non- existence of exterior and intra family borders, change in the duty, responsibility and priority of couples through existence of children, not having a flexible famil structure helping to provide continuity and adopt stable and changeable conditions, not having knowledge and ability to cope with stress conditions in the family effectively(Acat, 2012:154).

Moreover, cyber life affects family, intra family communication, developments of children deeply. Nowadays, families go out of communication and interaction net's such as internet, cell phones, facebook, television depth. . The extensive usage of these kinds of communication mass causes people to be passive. The mentioned situation gives harm to the development of the individual. However, when the so called communication mass is used properly, it can contribute to individual's personal development to a great extent.

By considering all judgments, some issues such as reflections of communication and its types on family and family types, communication impediments experienced through intra communication process, components strengthening communication, violence in the family, types of violence and effect of intra family communications on children are examined in several dimensions. It is also aimed to emphasize the elements which should be paid attention in bringing up a child healthy in each aspect.

Intra family communication is very important with regards to development of individuals in a healthy way and his socialization and effect of communication cannot be discussed. That is why; intra family communication has an important impact in bringing up healthy individuals and formation of families. The current study is crucial in noticing the benefits of effective communication in intra family, emphasizing its importance with regards to individual's life, examining tendency to violence in family, supplying healthy communication in family and contributing to studies to be conducted in future.